

Pfv.IV.20.832/2013/4.szám

A Kúria a dr. Petró László ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű felperesek által a dr. Berhidai-Parragh Imre jogtanácsos által képviselt Budapesti Rendőr-főkapitányság I. rendű és a .. jogtanácsos által képviselt Készenléti Rendőrség II. rendű alperesek ellen személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt a Fővárosi Bíróság előtt 33.P.26.813/2009. számon megindított és a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.397/2012/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében az I. rendű alperes által 31. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I.-II.r. felpereseknek, mint együttes jogosultaknak 25.000 (huszonötezer) felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 100.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint 2008. április 11-én Budapesten a felperesek egy, a .. téren tartott demonstráción vettek részt, amikor a rendőrség megkezdte a tömeg feloszlátását arra tekintettel, hogy a tüntetés bejelentésére nem került sor. A rendőrség három felszólítása szerint a helyszínt a .. út irányában kellett elhagyni, azonban a rendőrség 20 óra 22 perckor a teret kettős sorfallal körbezárta, és elzárta a .. út felé vezető ..

utcát is. A felperesek a felszólításokat követően a helyszínről el akartak távozni, azonban az útvonal el volt zárva, így a helyszínen maradtak. Ezt követően igazoltatták, majd előállították őket a BRFK VII. Kerületi Rendőrkapitányságra, ahonnan 8 óra fogvatartás után engedték el őket.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesek fogvatartásukkal megsértették személyes szabadsághoz és az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogukat. Emiatt elégtételadásra és egyetemleges kötelezettként a felperesek javára személyenként 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és kamatai megfizetésére kérték kötelezni az alpereseket.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I.-II.r. alperesek megsértették az I.-II.r. felperesek személyes szabadsághoz és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát azzal, hogy 2008. április 11. napján e rendőri intézkedési körükben az I.-II.r. felpereseket elfogták és fogvatartották. Egyetemlegesen kötelezte az I.-II.r. alpereseket, hogy fizessenek meg az I.-II.r. felpereseknek személyenként 500.000 forint tőkét és ennek 2008. április 11-től járó kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az I.r. alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az I.-II.r. alperesek illetékfizetésre kötelezését mellőzte azzal, hogy a 60.000 forint kereseti illetéket az állam viseli, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte az I.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.-II.r. felpereseknek együttesen 25.000 forint fellebbezési eljárási költséget. A le nem rótt 96.000 forint fellebbezési eljárási illetékről úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli.

Határozata indokolásában a másodfokú bíróság kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékok, különösen az ombudsmani jelentés alapján helytállóan állapította meg: a demonstráción a tömeg nem volt tisztában azzal, hogy jogellenes rendezvényen vesznek részt. Az egyes résztvevők a rendőri felszólítást sem hallhatták, ezért a felperesek a felszólítás alapján sem kerültek olyan helyzetbe, hogy a helyszínt egyértelműen el tudták volna hagyni, aminek következtében az I.r. alperes a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján jogszerűtlenül állította elő az I.-II.r. felpereseket. Ebből következően az I.r. alperes megsértette a felperesek személyhez fűződő jogait az Rtv. 15. §-ába ütköző módon, ugyanis az intézkedés törvényes céljával nyilvánvalóan arányban nem álló hátrányt okozott. Ezért alappal tartottak igényt a felperesek személyhez fűződő jogaik megsértésének megállapítására, nem vagyoni káruk megtérítésére. A nem vagyoni kártérítési igény tekintetében kifejtette az ítélőtábla, hogy a felperesekkel szemben jogtalanul

alkalmazott kényszerintézkedés, elfogásuk, fogvatartásuk nem vagyoni hátrányt okozott számukra. Az elsőfokú bíróság okszerűen értékelte a felperesek előadását arról, hogy az I.r. alperes jogtalan eljárása lelkiileg megviselte őket, megalázó helyzetbe kerültek, így az I.r. alperes károkozó magatartásával okozati összefüggésben a felpereseket ért hátrányos változásokat, a bizonyítékokat helytállóan mérlegelve, az azok orvoslásához szükséges kártérítési összegeket helyesen állapította meg.

A jogerős ítélet ellen az I.r. alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelem teljes elutasítását kérte. Jogszabálysértőnek tartotta a másodfokú bíróság megállapítását, miszerint az alperesek tevékenysége bár egymástól elkülönült, azonban egységes folyamatként kezelendő, így a II.r. alperes által foganatosított elfogás és kényszerintézkedés kihatott az I.r. alperes eljárására is. Hangsúlyozta, hogy a demonstráción résztvevő felperesekkel szemben a II.r. alperes állományába tartozó rendőrök intézkedtek a jogszerű feloszlítás során. A Fővárosi Bíróság 20.K.34.132/2008/20. számú ítéletében megállapította, hogy a rendezvény, a demonstráció nem felelt meg a hatályos jogszabályoknak, mert a bejelentési kötelezettséget három nappal előre csak a rendezvénysorozat első rendezvénye tekintetében tartották meg. Az ítélet tartalmazza, hogy a rendőrség jogszerűen döntött a demonstráció feloszlításáról és a felvétel alapján megállapította, hogy az oszlatásra vonatkozó felhívások elhangzottak. A demonstrálók a rendőri felszólításnak a szükséges idő biztosítása ellenére nem tettek eleget, passzív ellenállást tanúsítottak, ezért az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 40/A. §-ában jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt adott utasítást a műveletirányító a személyek igazoltatására és előállításuk foganatosítására. Ezzel egyidőben rendelte el a téren maradt tömeg körbezárását. Hivatkozott az Rtv. 60. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra, amely szerint a jogsértő tömeg oszlatásának megkezdését követően a jelenlévők egyéni felelősségét az alperesek nem vizsgálhatják. Az előállított felpereseket a II.r. alperes, a Készenléti Rendőrség Rendészeti Igazgatóság Bevetési Főosztály IV. Bevezetési Osztály jelentésében foglaltak alapján adta át az I.r. alperesnek, aki a felperesek személyhez fűződő jogait kizárólag a szükséges ideig és mértékben korlátozta, figyelemmel az előállított személyek nagy számára is. Tehát az az okfejtés, amely a felperesek saját személyes magatartását a rendőri intézkedéssel összefüggésben vizsgálja, jogszabálysértő. Az I.r. alperes esetében a kártérítés fogalmi elemei közül nem valósult meg a jogellenes magatartás, figyelemmel arra, hogy a II.r. alperes utasításai alapján korlátozta a felpereseket jogaiban. Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján az előállítás jogszabályi feltételei fennálltak. Előadta, hogy a rendőri jelentés a Pp. 195. § (1) bekezdése alapján közokiratnak minősül, így az abban foglaltakat valóban kell

tekinteni. Hangsúlyozta, hogy az I.r. alperes parancsnoki kivizsgálása a személyes szabadságot korlátozó rendőri intézkedést és a kényszerítő eszköz alkalmazását jogszerűnek, szükségesnek és arányosnak találta. Arra is utalt, hogy a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 76. §-a alapján jogosult volt a felperest a törvényes határidőn belül fogvatartani. A Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.900/2010/4. számú döntésével kapcsolatban hivatkozott arra, hogy az Rtv. keretei között jogszerűnek minősülő rendőri intézkedés nem minősíthető jogellenessé azon az alapon, hogy a személyiségi jogok korlátozásával is együtt jár, még akkor sem, ha utóbb a szabálysértési, büntetőjogi felelősség megállapítására nem kerül sor. Önmagában abból, hogy a szabálysértési felelősség megállapítása nem történt meg, nem következik, hogy a megelőző intézkedések jogellenessé válnának, ha a hatóság kirívó jogalkalmazási hibát nem vétett. Az előzetes letartóztatásban, illetve elítéltként töltött fogvatartással szemben, ahol az államnak a felróhatóságtól függetlenül helyt kell állnia a szabálysértési előállítás kapcsán, objektív helytállási kötelezettség nem vezethető le a jogszabályokból. Álláspontja szerint kirívó jogalkalmazási hibát, aránytalan, szükségtelen rendőri intézkedést nem lehet a terhére róni.

A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték. Előadták, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályi rendelkezésekkel a jogerős ítélet nem ütközik.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül.

A Ptk. 75. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. Ezen jogok a törvény védelme alatt állnak. A 76. § értelmében a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti - egyebek mellett - különösen a személyes szabadság jogellenes korlátozása és az emberi méltóság megsértése.

Az Rtv. 13. §-a rögzíti a rendőr intézkedési kötelezettségét. A 15. § tartalmazza az intézkedés arányosságának kötelezettségét.

A Kúria a perbelivel egyező tényállás megállapítása esetén már több döntésében állást foglalt a rendőri intézkedés jogszerűsége kérdésében (Pfv.IV.22.210/2011/4., Pfv.IV.22.265/2011/6., Pfv.IV.20.446/2012/4.). Jelen eljárásban nem merült fel olyan tény, körülmény, amely az azonos tényállás mellett született ítéletektől eltérő határozatot indokolna.

Az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül, helytállóan állapították meg azt, hogy a demonstráción résztvevők többsége azért nem tudta elhagyni a .. teret, mert a távozás lehetőségét illetően nem helytálló információkat kaptak, illetve ehhez a

rendőri szervek nem biztosítottak elegendő időt. Ebből következően a jogerős ítélet helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az Rtv. 33.§ (2) bekezdés f) pontja szerinti rendőri intézkedés a felperesekkel szemben nem volt alkalmazható, így előállításuk és fogvatartásuk jogszerűtlen volt. Az I.r. alperes a perben nem bizonyította, hogy a felperesek a rendőri intézkedéssel szemben ténylegesen ellenszegültek volna vagy akár csak az igazoltatást megtagadták volna, ezért az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999.(XII.28.) Korm.rendelet 40/A.§ (1) bekezdése szerinti jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség sem állt fenn, ami indokolta volna a felperesek személyi szabadságának elvonását. Ebből következően az I.r. alperes alaptalanul hivatkozott az Rtv. 60.§ (1) és (2) bekezdésére is.

Az I.r. alperes azon magatartása, hogy a felperesek fogvatartásával a személyi szabadságot maga is korlátozta, okszerű mérlegelés alapján volt olyannak tekinthető, amely a felperesekkel szemben szükségtelen és aránytalan intézkedés volt, ezzel pedig az I.r. alperes is megvalósította a felperesek személyiségi jogainak megsértését. Téves tehát az I.r. alperes azon felülvizsgálati álláspontja, hogy semmiféle jogellenes magatartást nem tanúsított.

Az I. r. alperes a Pp.195.§ (1) bekezdése alapján hivatkozott arra is, hogy a rendőri jelentés közokirat, amely igazolja a rendőri intézkedés megtörténtét. Valóban a jelentésből megállapítható, hogy az intézkedés megtörtént, azonban önmagában a jelentésből arra nézve nem vonható le következtetés, hogy az intézkedés jogszerű volt.

A rendőri intézkedést arányosnak minősítő parancsnoki vizsgálat a Pp.4.§ (1) bekezdése alapján a polgári bíróságot döntése meghozatalánál nem köti, az csupán a bizonyítékok egyikeként volt figyelembe vehető.

A Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja alapján akit személyhez fűződő jogában megsértenek, kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint. A Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. A Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése szerint a kárért felelős személy kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást és költséget köteles megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez és kiküszöböléséhez szükséges.

E rendelkezések alapján a személyhez fűződő jogaiban megsértett személynek állítania és ha vitatott, bizonyítania is kell, hogy a jogsértéssel okozati összefüggésben olyan hátrányt szenvedett, amely csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez nem vagyoni kártérítés megítélése indokolt. A Pp. 163. § (3) bekezdése szerint ugyanakkor külön erre irányuló bizonyítás lefolytatása nélkül is elfogadható az olyan hátrány bekövetkezése, amely köztudomású ténynek

tekinthető.

A perben megállapítható, hogy a két, önálló jogi személyiséggel rendelkező alperes közül az I. r. alperes adta ki a tüntetés oszlatására vonatkozó utasítást, amit a II. r. alperes foganatosított, majd az I.r. alperes az előállítást követően tartotta fogva a felpereseket.

Amennyiben az önálló jogi személyiséggel rendelkező, különböző rendőri egységek egy demonstráció felosztatásával kapcsolatban együttműködnek, és ennek során külön-külön sértik meg az egyes érintett személyek személyhez fűződő jogát, az egyik jogsértő sem hivatkozhat arra, hogy a másik jogsértő rendőri egység tevékenysége miatt az ő magatartása formailag már nem felróható. A két rendőri egység együttes tevékenysége eredményeként sérült a felperesek személyhez fűződő joga, amelyért a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontján keresztül alkalmazandó Ptk. 344. §-a alapján, mint együttes károkozók egyetemleges felelősséggel tartoznak. Az I. r. alperes tehát a kárfelelősség alól nem mentesülhet azon az alapon, hogy a II.r. alperes, azaz a másik rendőri egység intézkedése miatt járt el a felperesekkel szemben és nem volt lehetősége az előállítást követően annak jogosságát felülbírálni.

Köztudomású tényként elfogadható, hogy a személyes szabadság elvonása az érintett személy számára olyan súlyos hátrányt jelent, ami megalapozza a nem vagyoni kártérítés megítélését (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.549/2007/6.). Mindezekre tekintettel a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül kötelezte az I. r. alperest nem vagyoni kártérítés megfizetésére.

A Kúria (Legfelsőbb Bíróság) az I.r. alperes által hivatkozott Pfv.IV.20.900/2010/4. számú döntését a perbeli esettől eltérő tényállás mellett hozta meg, amikor a rendőri felszólítással szemben ellenállást tanúsító személyek esetében került sor a rendőri intézkedésre. Jelen esetben azonban a felperesek nem tanúsítottak ellenszegülő magatartást.

A fentiek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, és a Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján a pervesztes I.r. alperest kötelezte a felperesek felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. Az I.r. alperes illetékmentessége folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Budapest, 2013. november 20.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

Vné

A kiadmány hitelével:

tisztviselő